

NATURE PRESS KIT

Tudáscsomag a természetalapú megoldásokról újságíróknak

2025. NOVEMBER

TARTALOM

“T-VITAMINT” MINDENKINEK ÉS TERMÉSZETALAPÚ MEGOLDÁST MINDENHOVA!	1
A NATURE PRESS KIT CÉLJA ÉS LÉTREJÖTTE	2
TÉRJÜNK A TÁRGYRA! MIK AZOK A TERMÉSZETALAPÚ MEGOLDÁSOK?	3
FOGALOMTÁR	7
A TERMÉSZETALAPÚ MEGOLDÁSOKRÓL SZÓLÓ KOMMUNIKÁCIÓ KIHÍVÁSAI	11
HATÉKONY KOMMUNIKÁCIÓS STRATÉGIÁK, A KIHÍVÁSOKRA ADHATÓ VÁLASZOK	13
FELHASZNÁLT ÉS AJÁNLOTT IRODALOM	16
PROJEKT PORTRÉK	17

IMPRESSZUM

Szerzők:

Demeter András

Jakobovits Lili

Szigeti Ferenc Albert

Szerkesztette és lektorálta:

Németh Mónika

Borítófotó:

Szigeti Ferenc Albert

A TeAM HUB – Természet-alapú Megoldások Magyarországi Hálózatát koordináló BURST Nonprofit Kft. kiadványa.

Kapcsolatfelvétel a kiadvány szerkesztőjével:

teamhub@burstgroup.eu

A kiadvány az Európai Unió Horizon Europe programja keretében megvalósuló **NetworkNature Plus** projekt támogatásával, valamint a Kulturális és Innovációs Minisztérium **EKÖP-KDP-25** kódszámú Egyetemi Kutatói Ösztöndíj Programjának Kooperatív Doktori Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

“T-VITAMINT” MINDENKINEK ÉS TERMÉSZETALAPÚ MEGOLDÁST MINDENHOVA!

Richard Louv bestseller író 2016-ban megjelent könyvében a Vitamin N-ben^[1] nevezte nevén először az ún. “természethiányos rendellenességet” – azt a tünetegyüttest, amely az ember és a természet közötti kapcsolat meggyengülésére hívja fel a figyelmet. Ezzel egy nemzetközi mozgalmat indított el annak érdekében, hogy az emberek újra kapcsolódni tudjanak a természettel. A jelenség a COVID-19 járvány alatt különösen fájdalmasan mutatkozott meg: amikor bezárult körülöttünk a világ, ráébredtünk, mennyire nélkülözhetetlen a természet közelsége.

A természethez fűződő gyenge kapcsolatunk az egyik oka annak, hogy a környezettudatos, természetkímélő életmód még ma sem magától értetődő – pedig a jövőnk múlik azon, hogy mennyire tudunk visszatérni hozzá. Mindannyian látjuk és érezzük: az emberiség példátlan kihívásokkal néz szembe a bolygóra gyakorolt hatásai miatt. Arról azonban ritkábban esik szó, hogy léteznek megoldások is: a természet nemcsak a testi-lelki jóllétünk alapja, hanem olyan, meglepően hatékony, költségkímélő és esztétikus eszköztárat kínál, amely városaink fejlődését, tájaink átalakulását és a régóta várt szemléletváltást egyaránt képes előmozdítani – a gazdasági élet szinte minden területén.

Az ún. természetalapú megoldások (TAM) a Párizsi Megállapodásban lefektetett klímacélok eléréséhez szükséges kibocsátás-csökkentés egyharmadát biztosíthatnák, továbbá a Világgazdasági Fórum egy jelentése szerint (BiodiverCities by 2030) ezek alkalmazása általánosságban 50%-kal olcsóbb, mint a szürke infrastruktúra kiépítése. Mégis, 2021-ben a természetalapú megoldások a városi infrastruktúrára fordított összes kiadás mindössze 0,3%-át tették ki.

A természetalapú megoldások tömeges elterjedésére és használatára tehát óriási szükség lenne mind a városokban, mind táji léptékben, de a közvélemény alig ismeri ezeket, s nem érti azok fontosságát. Sok kerttulajdonos a fenntarthatatlan és biológiai értelemben sivatagnak számító angol gyepet részesíti előnyben; az emberek zöme nem tudja mi a különbség egy faültetvény és egy örökerdő között; nem ismertek széles körben a zöldtetők jótékony hatásai; nem köztudott, hogy a vizesélőhelyek nemcsak az élőlényeknek fontosak, de hatalmas mennyiségű szén is képesek tárolni és megemelik a talajvíz szintjét.

Mindez hatalmas kihívást és egyben nagy lehetőséget is jelent az újságírók számára is: vannak még fel nem tárt sikersztorik, ugyanakkor ezekről nem is annyira könnyű jól kommunikálni az óriási információs zajban. Közben sosem volt még annyira fontos, hogy ezek minél több emberhez eljussanak...

[1] *Vitamin N: The Essential Guide to a Nature – ahol az “N” a “nature”, azaz természet*

A NATURE PRESS KIT CÉLJA ÉS LÉTREJÖTTE

E kiadványt publikáló TeAM HUB, vagyis a Természet-Alapú Megoldások Magyarországi Hálózata a természetalapú megoldások széleskörű magyarországi elterjesztése ügyében elkötelezett szervezetek és egyének szakmai közössége. A természetalapú megoldások alkalmazásával kapcsolatos szakmai, műszaki, finanszírozási és üzemeltetési ismeretek Magyarországon még kevésbé elterjedtek. A TeAM HUB célja, hogy fórumot biztosítson a természetalapú megoldásokkal kapcsolatos hazai és nemzetközi tudás, tapasztalatok és jó gyakorlatok megosztására, valamint ösztönözze a kormányzati, önkormányzati, szakmai és civil szereplők közötti párbeszédet és együttműködést a természetalapú megoldások széleskörű gyakorlati alkalmazása érdekében.

A TeAM HUB-hoz számos, a témában érintett minisztérium, háttérintézmény, szakmai szervezet, egyetem, civil szervezet, önkormányzat munkatársa, valamint gyakorló tájépítész, vízépítő, ökológus, terület- és településfejlesztő szakember csatlakozott és vesz részt rendszeres műhelytalálkozóinkon.

E szűkebb közösségen belül egy nyelvet beszélünk, ugyanakkor sokszor tapasztaljuk annak nehézségét és kihívásait, hogy e "szakmai buborékon" kívül, a tágabb közvélemény felé is ismertté és elismertté tegyük az inspiráló hazai kezdeményezéseket, eredményeket, illetve szélesebb társadalmi vitát folytassunk a természetalapú megoldások elterjedését akadályozó kihívásokról.

Az újságírók, kommunikációs szakemberek kulcszerepet tölthetnek be abban, hogy a természetalapú megoldások alkalmazásának lehetőségei, azok szükségszerűsége, valamint a már megvalósult mintaértékű projektek pozitív tapasztalatai nagyobb nyilvánosságot kapjanak. A "TAM-szakértők" és az újságírók közti kapcsolatépítés, párbeszéd első lépéseként 2025. novemberében szerveztük meg kísérleti jelleggel első, újságíróknak szóló mesterkurzusunkat a természetalapú megoldásokról.

A gondolatébresztő előadások és inspiráló beszélgetések a résztvevők számára átfogó képet adtak arról, hogy milyen kihívásokra milyen természetalapú megoldások adhatnak választ a városfejlesztésben, vízgazdálkodásban, mezőgazdaságban és erdőgazdálkodásban, valamint mik az erről szóló kommunikáció kihívásai, emberi, pszichológiai korlátai és lehetőségei.

E rövid kiadvány a mesterkurzuson körbejárt témákra és kérdésekre reflektál és nyújt reményeink szerint egy hasznos "alapozó" tudáscsomagot az érdeklődő újságírók, kommunikációs szakemberek számára a természetalapú megoldások kontextusáról, a legfontosabb kapcsolódó fogalmakról, a felmerülő kommunikációs kihívásokról és alkalmazható stratégiákról.

A Nature Press Kit cím azt a nem titkolt szándékunkat is sugallja, hogy kiadványunkkal jövőbeni cikkekhez adjunk inspirációt. Ezért a tudáscsomag mellékletében 10 hazai megvalósult TAM projekt portréját mutatjuk be röviden. Reményeink szerint e projekt portrék olyan történetek megírásának inspirálói lehetnek, melyek a közvélemény számára is érthetővé és értékelendővé teszik a természet nyújtotta szolgáltatásokat.

A jövőben e portfólió folyamatosan bővülni fog, és rendszeresen küldünk az érdeklődőknek információt az újabb projektekről, illetve osztjuk meg azokat [online felületeinken](#).

A projekt portrék csak rövid, potenciálisan feldolgozható témákat felvillantó kivonatok. A TeAM HUB szívesen áll rendelkezésre, hogy a megfelelő kontakt személyekkel, a projektekről részletes, hitelesinformációkkal rendelkező szakemberekkel való összekötést segítse. Kérem forduljon hozzánk bizalommal a teamhub@burstgroup.eu e-mail címen!

TÉRJÜNK A TÁRGYRA! MIK AZOK A TERMÉSZETALAPÚ MEGOLDÁSOK?

Szélsőséges hőmérséklet és aszály nyáron, villámárvizek, túlzott beépítések városainkban, talaj- és vízminőségromlás, az erdőterületek nagyságának és a biodiverzitás mértékének csökkenése is.

Csak pár példa azon témák közül, melyek napjainkban rendszeresen jelennek meg nemcsak szakmai lapok, de a hírportálok cikkeiben is.

A helyzet és a kihívások összetettsége komplex látásmódot és megoldásokat igényel. A természetalapú megoldások nagy része már korábban "kifejlesztett", az emberiség által már ismert, a természet nyújtotta megoldásokra épít. Ezek a megoldások akár önmagukban is, de főképp a már a meglévő infrastruktúra elemekkel összehangoltan, azokkal kiegészülve képesek hatékonyan választ adni a klímaváltozás miatt megjelent problémákra.

A természetalapú megoldásoknak többféle definíciója létezik, ezek közül talán a legszélesebb körben ismert és elfogadott az az ENSZ Környezetvédelmi Közgyűlésének ötödik ülésén, 2022-ben elfogadott meghatározás. Eszerint a természetalapú megoldások a természetes és az ember által módosított szárazföldi, édesvízi, partmenti és tengeri ökoszisztémák védelmét, helyreállítását, a velük való fenntartható gazdálkodást szolgálják a társadalmi, gazdasági és környezeti kihívások hatékony kezelése érdekében.

A természetalapú megoldások kulcsfontosságú jellemzője, hogy nem csak az élővilág számára kínálnak előnyösebb feltételeket, hanem egyúttal az emberi jóllétet is szolgálják.

A természet által az emberek számára nyújtott szolgáltatásokat összefoglaló néven ökoszisztéma-szolgáltatásoknak nevezzük. Az ökoszisztéma-szolgáltatások révén a természet alapú megoldások egyszerre képesek javítani a talaj minőségét, ellátni az emberiséget élelemmel és vízzel, képesek szabályozni az éghajlati következményeket, javítják az alkalmazkodó és ellenálló képességünket pl. árvizekkel vagy a városi hősziget hatással szemben de rekreációs és esztétikai minőségüket sem érdemes lebecsülni.

A természet alapú megoldások választ kínálnak a 21. század társadalmi és gazdasági kérdéseire is. Ahogy a „You Can't Make Money from a Dead Planet” című könyv^[2] frappánsan fogalmazza meg a lényegét: nincs gazdaság egészséges természet nélkül.

De hogy mi mindent értünk természet alapú megoldásnak? A természet alapú megoldásoknak nincs egy egyértelmű katasztere, sokkal inkább egy szemléletmód és kritériumrendszer érvényre juttatását jelentik: a helyi adottságokhoz illeszkedő, beavatkozások révén járulnak hozzá a változatosabb természeti környezethez, a biológiai sokszínűség növekedéséhez, és ezzel egyidejűleg társadalmi előnyöket és a költséghatékony hosszú távú fenntartás feltételeit is biztosítják. Amennyiben a feltételek teljesülnek, az alább felsorolt beavatkozások^[3] bármelyike lehet természet alapú megoldás!

Erdőgazdálkodás, fásítás

- Lejtős területeken erdősítés
- Mezővédő fasorok, erdősávok, mezsgyék létesítése
- Település körüli véderdősáv létrehozása
- Örökerdő gazdálkodás

Zöldfelületek növelése

- Városi közpark, közkert létrehozása, felújítása
- Zöldhomlokzat és zöldtető
- Közösségi kert létrehozása
- Szabadtéri, közösségi terek zöldfelületének fejlesztése

Biodiverzitás növelése

- Magánkertek zöldfelületeinek növelése, növényhasználat diverzitásának fokozása
- Zöldfelületek fejlesztése, növénycsere programok
- Védett őshonos fajok, illetve azok élőhelyeinek védelme
- Idegenhonos, invazív fajok eltávolítása
- Biológiai sokféleséget ösztönző beavatkozások

[2] Mark Shreylet: *You Can't Make Money From a Dead Planet: The Sustainable Method for Driving Profits* (2023)

[3] Zöldinfrastruktúra Útmutató: *Segédlet zöldinfrastruktúra fejlesztések tervezéséhez, megvalósításához* (2024)

Talajminőség javítása

- Hagyományos, vízzáró burkolatok bontása
- Szennyezett területek fitoremediációja
- Termőréteg képzése

Vízvisszatartás

- Belvizes területeken művelési ág váltás
- Holtágrevitalizáció
- Árterületek szélesítése
- Övárok hálózat kialakítása vagy szélesítése a belterület körül
- Telken belüli víztározók és szikkasztó felületek
- Belvízelvezető-csatornák kétirányúsítása
- Szivacsváros program kialakítása
- Víztározó, vízgyűjtő kialakítása

Élőhely-rehabilitáció

- Vizes élőhelyek vízpótlása, helyreállítása
- Gyepes élőhelyek rehabilitációja
- Natura 2000 területek megőrzése

Tervezett visszavonulás

- A területet magára hagyjuk és a természetes folyamatoknak engedünk teret

Alkalmazkodó mezőgazdaság

- Ártéri gazdálkodás
- Talajmegóvó gazdálkodás

Líneáris elemek fejlesztése

- Fatelepítés
- Esővízkezelő fahelyek
- Közlekedési zöldsávok kialakítása

Lefolyáscsökkentés

- Esőkertek
- Időszakos esővíz tározás közparkban és közterületeken
- Vízáteresztő burkolatok

Kiegészítő tevékenységek

- Szemléletformálás
- Önkormányzati kapacitásépítés
- Térképes monitoring és település üzemeltetési rendszer kialakítása
- Fenntartási és üzemeltetési protokollok bevezetése

A természetalapú megoldások komplex hatásmechanizmusa rendszerszintű gondolkodást igényel - de ezzel együtt a kisléptékű, lokális projektek, beavatkozások is kielégíthetik a kívánt feltételeket. Egy magánterületen megfelelően kialakított esőkert nem csak a csapadékvíz helyben tartásához járul hozzá, hanem változatos élőhelyet biztosít, párologtatással hűti a levegőt, javítja a levegőminőséget, emellett esztétikai értékkel bír. Mindezen funkciókat már egyetlen esőkert is képes nyújtani, ha pedig kialakításuk egy átgondolt stratégia mentén, körültekintő tervezéssel, rendszerszinten, hálózatos jelleggel történik, akkor városi léptékben is mérhető és érzékelhető módon járulnak hozzá a csatornahálózat terhelésének csökkentéséhez, és az infrastruktúra védelméhez a hirtelen lezúduló csapadék okozta károktól.

A téma tehát az asztalon hever. A tudásátadás és az alkalmazásunkra való ösztönzés pedig nem működhet a média aktív részvétele nélkül!

A természetalapú megoldásokhoz kapcsolódó újságírás vagy bármilyen más formában zajló kommunikáció egyik legfontosabb szempontja a tudományos pontosság. Az alábbiakban - a teljesség igénye nélkül - bemutatunk néhány olyan fogalmat, amelyekkel már a köznyelvben is gyakran találkozhatunk, de korántsem biztos, hogy mindannyian ugyanazt értjük alattuk.

A későbbiekben látni fogjuk, hogy többféle kommunikációs stratégiát is bevethetünk annak érdekében, hogy minél több embert szólítsunk meg, de minden esetben törekednünk kell arra, hogy a természetalapú megoldásokhoz - és általában a környezeti problémákhoz - kapcsolódó fogalmakat helyesen használjuk és az átadott információk tudományosan is helytállóak legyenek, miközben a közérthetőség is megmarad. Ezzel - amellett, hogy valódi tudást adunk át olvasóinknak - elkerülhetjük és akadályozhatjuk az álhírek és téves információk terjedését, amelyek jelentős károkat okoznak a tudomány számára.

A fogalmak magyarázata során arra törekedtünk, hogy közérthető, gyakorlati példákkal illusztrált módon adjunk tudományos szempontból is helytálló definíciót. Mindez segítséget nyújthat a különböző publikációk elkészítéséhez, de a teljesebb körű tájékozódáshoz fontos a különböző szakirodalmak fellapozása, a szakemberekkel való párbeszéd és a természetalapú megoldások összetett hatásainak előzetes megértése.

FOGALOMTÁR

BIODIVERZITÁS: vagy más néven biológiai sokféleség. Összességében az élőlények hihetetlen változatosságát, egymáshoz való kapcsolatait, és azokat az ökológiai folyamatokat értjük alatta, amelyek ezeket fenntartják. A biodiverzitás stabilitást ad az ökoszisztémáknak (az egymással és élőhelyükkel kapcsolatban álló szervezetek közösségének) és növeli azok ellenálló-képességét. A magas biológiai sokféleséggel rendelkező ökoszisztémák nagyobb arányban képesek megkötni a szén és a vizet, ami segíti az üvegházhatású gázok megkötését és például a vízvisszatartást. A biológiai sokféleség lényegében mindent támogat a természetben, ami elengedhetetlen az élethez: ételt, tiszta vizet, orvosságot, ruházatot ad, éghajlatot szabályoz, alapja a gazdasági növekedésnek. A [Világbank](#) szerint a globális GDP fele közvetlenül függ a természet működésétől.

DEFLÁCIÓ: amikor nem gazdasági értelemben használjuk ezt a kifejezést, akkor a szél által okozott talajerózióról beszélünk. A talaj felső, termékeny rétegének eltűnése nemcsak a termés szempontjából előnytelen, hanem ezáltal csökken a vízmegtartó képesség és a biológiai sokféleség a területen. Előbbi a villámárvizek vagy a porviharok valószínűségét növelheti, míg a biodiverzitás csökkenése rombolja az ökoszisztéma egyensúlyát és annak ellenálló képességét. A talajkímélő mezőgazdálkodás, az élőhely-helyreállítás vagy az őshonos növények telepítése mind olyan természetalapú megoldás vagy megközelítésmód, ami alkalmas a defláció csökkentésére.

ESŐKERT: olyan sekély, természetes vagy mesterségesen kialakított mélyedés, amelyet mély gyökérral rendelkező, őshonos virágok, cserjék és fűfélék díszítenek, speciális szikkasztó vagy vízmegtartó közeget alkalmazó zöldinfrastruktúra elem, amely csak átmeneti, rövid ideig (legfeljebb 48 óra) van vízborítás alatt. Célja, hogy összegyűjtse és megtartsa a csapadékvizet a lefolyókból, a felhajtókról és a járdákról, lehetővé téve a víz lassú párologtatását, illetve visszaszivárogtatását a talajba. Az esőkertek érzékelhetően csökkenthetik a csapadékvíz lefolyását egy-egy nagyobb eső után. Kifejezetten villámárvizek kezelésére, nagy intenzitású csapadékok kezelésére fejlesztették ki. Az esőkertek esetében a vízminőség megóvása érdekében szükséges lehet szűrő funkcióval rendelkező elemek (pl. olajfogó vagy biológiai szűrőréteg) alkalmazása.

ÉLŐHELY-HELYREÁLLÍTÁS: a leromlott vagy rosszabb esetben megsemmisült ökoszisztéma működőképességének helyreállítása, mely megoldás egyben az emberek számára is közvetlen hasznot ad. Jellemző példái lehetnek az invazív fajok visszaszorítása egy területen és az őshonos fajok visszatelepítése, vízfolyások és árterek természetes állapotának helyreállítása, rozsadaövezetek talajcseréje vagy akár a teljes visszavonulás egy korábban az ember által módosított területről.

KLÍMAADAPTÁCIÓ: jövőbe tekintő alkalmazkodás a klímaváltozás jelenlegi és várható negatív hatásaihoz, azzal a céllal, hogy csökkentjük a sérülékenységet, mérsékeljük a károkat, illetve kihasználjuk a lehetséges előnyöket. A természetalapú megoldások eszköztára – az ökoszisztéma nyújtotta szolgáltatások segítségével – főképp az adaptáció növelésben lehetnek hasznosak. Egy város külterén telepített erdősáv például képes megszűrni az aszályos időszakban keletkező poros levegőt, a belterületeken nagyobb felületen telepített zöldfelületek pedig a párologtatás és árnyékolás révén csökkentik a városi hőszigetelés kellemetlen élményét.

KLÍMAMITIGÁCIÓ: a klímaváltozás lassítására tett kísérlet az okok megszüntetésével vagy megváltoztatásával. Ennek elsődleges módja az üvegházhatású gázok (ÜHG) kibocsátásának csökkentése, azonban talán kevésbé ismert, hogy természetalapú megoldások is segíthetnek minket ebben.

Az erdők, a talaj és az óceánok például ÜHG elnyelő képességük miatt nagyon fontos szénraktárak. A természetalapú megoldások egyik ékes példája a talajkímélő gazdálkodás, amely kevesebb szén-dioxid felszabadulását eredményezi, a takarónövények és a talaj biológiai sokszínűségének meghagyásával pedig a megkötést támogatják.

ÖKOSZISZTÉMA: az élet és a környezet egysége, amelyben az egyensúly fenntartása biztosítja az ember és a természet jólétét. Az ökoszisztéma minden esetben magába foglal egy élőhelyet, az ott élő élőlényeket, és az őket körülvevő élettelen környezeti tényezőket, valamint ezek dinamikus, folyton kölcsönhatásban lévő rendszerét.

ÖKOSZISZTÉMA-SZOLGÁLTATÁSOK:

az ökoszisztéma által nyújtott közvetlen vagy közvetett előnyök, amelyek támogatják és növelik társadalmunk, gazdaságunk, egészségünk és általában a földi élet minőségét. Az ún. ellátó ökoszisztéma-szolgáltatások magukat a javakat szolgáltatják (pl. faanyag, erdei gombák, erdei bogyós és egyéb termények, gyógynövények, erdei méz, vadtermékek). A kulturális csoportba tartozik a rekreáció, a tájképi jelentőség, a környezeti nevelés, a tudományos kutatás vagy akár a művészi ihlet.

A támogató szolgáltatások minden más szolgáltatás alapját képezik, és magukban foglalják például a talajképződést, a fotoszintézist, valamint a tápanyagok körforgását. A szabályozó szolgáltatások körébe pedig például beletartozik, hogy az erdők irányítják az éghajlatot (szennyező anyagok és por megkötése, CO₂-megkötés, párologtatás), hozzájárulnak a vízmegtartáshoz (mennyiségi szabályozás, a lefolyás késleltetése) és a víztisztításhoz (vízminőség szabályozása), valamint a talajerózió elleni védelemhez.

Egyes szabályozó folyamatok helyi jellegűek (pl. erózióvédelem), mások viszont regionális (pl. árvízvédelem) vagy akár globális léptékben fontosak (pl. klímaszabályozás).

REZILIENCIA: egy akár a pszichológiai témájú cikkekből is jól ismert fogalom. Az emberi ellenálló-képességen túl más rendszerek, például az ökoszisztémák kapcsán is elmondható, hogy előnyös, ha képes ellenállni a külső hatásoknak, zavaroknak, egyúttal képes alkalmazkodni is a változásokhoz, képes a változások közepette is fennmaradni és megújulni. A természetalapú megoldások hozzájárulnak e reziliencia növeléséhez, például a kiterjedtebb vizes élőhelyek, vízmegtartó megoldások révén egy aszályos nyár után is képes az ökoszisztéma egyensúlyba kerülni, vagy a nagyobb városi lombkorona-borítottság révén az ember képes hatékonyabban ellenállni a klímaváltozás miatt egyre erőteljesebben jelenlévő városi hősziget jelenség hatásának.

TALAJERÓZIÓ: a talaj felső, termékeny rétegének eltűnését nemcsak a szél, hanem más tényezők is okozhatják. Beszélhetünk vízerózióról amikor az esővíz vagy a folyóvíz mosse le a talaj felső részét; gravitációs erózióról, amikor például a fátlan domboldalak csúsznak meg és omlanak le; de fontos tényező a talajerózió szempontjából az ember is, aki az előbb is említett erdőirtással, túllegeltetéssel vagy a tradicionális talajgazdálkodás révén idézhet elő talajvesztést.

TERMÉSZETALAPÚ MEGOLDÁSOK:

a természetalapú megoldások (TAM) az ökoszisztémák védelmét, helyreállítását, a velük való fenntartható gazdálkodást szolgálják. Ez a fajta viszonyulás azért is fontos, mert a természetes ökoszisztémák jótékony hatással vannak a városban és a városon kívül élő népesség azaz az általában véve az emberiség számára. A természetalapú megoldások akár önmagukban, de főképp a már a meglévő infrastruktúra elemekkel összehangoltan, azokkal kiegészülve képesek hatékonyan választ adni a klímaváltozás miatt megjelent problémákra, hiszen nem csak direkt módon fejtik ki hatásukat a mikroklimára hanem egyben tehermentesítik is ezeket a korábban kiépült rendszereket.

TERMÉSZETES VÍZMEGTARTÁS: a természetalapú megoldások egyik kulcsfogalma. Akkor használjuk, amikor a táj természetes elemei (a talaj, a növényzet stb.) tárolják a csapadékvizet vagy az árvizek idején érkező víztöbbletet, azaz engedjük a tájat, hogy használja a saját önszabályozó rendszerét.

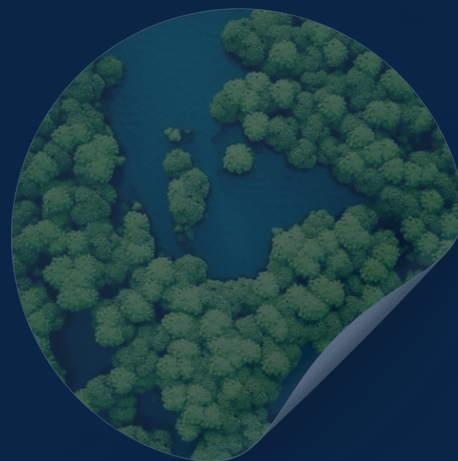
Ez a jelenség hatásosan csökkenti az árvíz-, belvíz- és aszálykockázatot, miközben javítja a vízminőséget, a biodiverzitást és a klímaszabályozást. Jó példa erre az, hogy a természetes erdők jelentősen csökkentik lefolyást, a humuszban gazdag talaj az egyik legjobb vízmegtartó, vagy az, hogy az egykori mélyárterek elöntésével növeljük a talajba történő beszivárgás mértékét.

VÍZVISSZATARTÁS: egy valamivel tágabb fogalom, ami magába foglalja a természetes vízmegtartás mellett a technológiai, infrastrukturális megoldásokat is, melyek segítik a víz vissza- és megtartását. A hangsúly ebben az esetben valóban inkább a fizikai megtartáson van, semmint a víz tájban történő tárolásán. A természetalapú megoldáson alapuló vízvisszatartásnak jó példája a természetes alapanyagokból épülő rönkgátak alkalmazása, melyek elsősorban fizikailag lassítják a villámárvizeket, ugyanakkor nem terelik el annak hozamát, hanem engedik hogy a víz tovább tudjon folyni.

VÁROSI TERMÉSZETALAPÚ MEGOLDÁSOK: az épített környezetben kialakított olyan tervezett vagy természetes szemléleten alapuló megoldások összessége, melynek célja, hogy javítsa az emberek életminőségét, növelje a város rezilienciáját, és támogassa a biodiverzitást. Jellemző módon a városi környezetben alkalmazott megoldások egymással erős szinergiában működnek.

Egy jól kialakított városi természetalapú megoldás egyszerre képes növelni a biológiai sokféleséget, az emberek fizikai és mentális jóllétét, csökkenteni városi hőszigetelést, valamint a város közműrendszerét érő többféleterhelést a természetes vízmegtartás révén.

ZÖLD ÉS KÉK INFRASTRUKTÚRA: a zöld és kék infrastruktúra természetes és természetközeli állapotú területek, valamint egyéb növényzettel fedett és ökológiai funkciót betöltő területek (beleértve a vízi ökoszisztémákat is) stratégiaileg megtervezett hálózata, amelyet úgy terveztek és irányítanak, hogy széleskörű ökoszisztéma-szolgáltatások nyújtására legyenek képesek. Legkönnyebb ezt városi környezetben elképzelni, ahol egy zöldfolyosó, vagy egy városi park értelmezhető olyan természetalapú megoldásként, ahol zöld és/vagy kékinfrastruktúra elemek képesek (akár együttesen is) jelen lenni, így növelve a biodiverzitást, az ökoszisztéma-szolgáltatásokat, vagy az emberi biztonság és komfortérzetet és persze csökkentve a klímaváltozás negatív következményeit, mint a városi hőszigetelést.

A TERMÉSZET ALAPÚ MEGOLDÁSOKRÓL SZÓLÓ KOMMUNIKÁCIÓ KIHÍVÁSAI

A természet alapú megoldások gyakran jól látható, az adott terület lakói számára is egyértelmű, érzékelhető problémákra nyújtanak megoldást. A problémák megelőzését vagy a hosszú távú, fokozatos alkalmazkodást célzó projektek azonban nem mindig szembe-sülnek egybehangzó támogatottsággal a lakosság vagy akár a politikusok részéről.

Az újságírásnak és a tudomány-kommunikációnak egyaránt nagy szerepe lehet a szemléletformálásban, és abban, hogy az emberek megértsék, elfogadják és támogassák a környezetükben a természet alapú megoldások elterjedését. Ahhoz, hogy kommunikációs szakemberként megfelelő eszközöket találjunk az elfogadottság növelésére, először meg kell értenünk, hogy mi akadályozza az embereket abban, hogy alapvetően nyitottsággal forduljanak a hasonló tervek, beruházások felé.

ELSŐ KIHÍVÁS - A PROBLÉMA JELLEGE

Az éghajlatváltozás lassan változó, hosszú távú és elvont jelenség. Hatásai diffúzak és nagyrészt a jövőben várhatóak, ráadásul jelenleg még viszonylag kevés embert érintenek közvetlenül.

- Természetesen Magyarországon is láthatóak már a klímaváltozás következményei, de gyakran csak egy-egy területen érzékeljük őket. Így ha valakit nem érint vagy nem zavar eléggé az adott probléma, számára túl távolinak tűnhet ahhoz, hogy cselekedjen vagy olyan megoldásokat támogasson, amik a hosszú-távú alkalmazkodást segítik.

Számos más kérdés is "könyörög" a nyilvánosság korlátozott figyelméért, és mivel az éghajlatváltozás viszonylag lassú, már nem kap helyet rendszeresen a címlapokon.

- Ezt jól mutatja, hogy az éghajlatváltozással kapcsolatos híradások az elmúlt évtizedben csökkentek. Általánosságban elmondható, hogy a társadalom előtt álló szinte minden más kihíváshoz képest - a gazdasági fejlődéstől a globális politikai instabilitáson át a közegészségügyig - alacsony jelentőségű kérdésnek tekintik.
- Ráadásul kihívást jelent az emberek érdeklődésének hosszú távú fenn-tartása, részben azért, mert a változások és az új fejlemények üteme meglehetősen lassú a napok, hetek, hónapok, esetleg néhány év időskálájához képest, amelyben az emberek gondolkodni szoktak.

- Ezt a jelenséget tovább erősíti az úgynevezett *klímafáradtság* (*angolul climate fatigue vagy exhaustion*), amely hosszú távú krízisek – például a klímaváltozás vagy akár háborús helyzetek – esetén is gyakran jelentkezik. A tartós megterhelés, a lassan változó helyzet és a tehetetlenség érzése miatt az emberek idővel elfordulhatnak a témától, csökken az érdeklődésük, és kevésbé reagálnak az újabb információkra. Ez kommunikációs szempontból különösen megnehezíti a hosszú távú figyelem és támogatás fenntartását.

MÁSODIK KIHÍVÁS – KULTURÁLIS KONFLIKTUS ÉS POLARIZÁCIÓ

Mivel az éghajlatváltozás nem minden esetben egy azonnal nyilvánvaló és közvetlenül megtapasztalható jelenség, az emberek tudását és meggyőződéseit főként azok az üzenetek és források alakítják, amelyekkel a leggyakrabban találkozunk.

- Ez nagyban hozzájárul ahhoz, hogy az éghajlatváltozással kapcsolatos álláspontok politikai kérdéssé is válhatnak, és a társadalom polarizálódik a környezettel kapcsolatos kérdések mentén (is).

Ezeket a problémákat felerősíti az, hogy egyes szervezetek és érdekcsoportok az éghajlattal kapcsolatos tudományt szándékosan bizonytalanabbnak tüntetik fel, mint amilyen valójában.

- Az emberek olyan információkat keresnek az éghajlatváltozással kapcsolatban, amelyek megerősítik a már meglévő meggyőződéseiket.
- Az új információkat, amelyekkel találkoznak, olyan módon értelmezik, amely elősegíti a polarizációt és az attitűdök kikristályosodását: általában kritikusabbak az olyan bizonyítékokkal szemben, amelyek megkérdőjelezik meglévő meggyőződéseiket, és befogadóbbak az azokat támogató bizonyítékok iránt.

HARMADIK KIHÍVÁS – AZ ELKÖTELEZETTSÉG ÉS A KOMMUNIKÁCIÓ PSZICHOLÓGIAI AKADÁLYAI

A helyzetet tovább rontja, hogy a probléma jellege (lásd az első kihívást) kölcsönhatásba lép az emberi elme működési módjával, ezáltal csökkenti a probléma iránti elkötelezettséget.

- Például az éghajlatváltozással kapcsolatos tartós tudományos bizonytalanságok (pl. a hatások időzítése és súlyossága) alááshatják az emberek elkötelezettségét a kérdés iránt. Az emberek részint kívárnak, nem reagálnak azonnal; részint a lehetséges eredmények egyesekben akár irreálisan optimista hozzáállást is kiválthatnak.

- Emellett amikor az emberek elkezdenek figyelni a témára, a problémát gyorsan túlterhelőnek érezhetik, ami ahhoz vezet, hogy elzárkóznak, és aktívan elkerülik a problémával kapcsolatos új információkat.

Olyan módszereket kell találni a közönség bevonására, amelyek egyszerre hangsúlyozzák a probléma fontosságát és az azonnali cselekvés szükségességét, ugyanakkor nem mutatják reménytelennek a helyzetet.

- A személyesen fenyegető kérdések megvitatásakor a hatékonyság érzését kell támogatnunk!

HATÉKONY KOMMUNIKÁCIÓS STRATÉGIÁK, A KIHÍVÁSOKRA ADHATÓ VÁLASZOK

Látható tehát, hogy meglehetősen összetett folyamatok akadályozzák a klímaváltozással járó kihívásokról szóló kommunikációt. Ezekre nem csupán a tudósok tudomány-kommunikációs stratégiáinak, hanem a témával foglalkozó újságcikkeknek és más beszámolóknak is figyelmet kell fordítaniuk annak érdekében, hogy az emberek attitűdjei és viselkedése pozitív irányba változzanak.

A fent említett akadályokat azért is lényeges szem előtt tartani, mert ha nem tesszük, előfordulhat, hogy a kommunikációnk kontraproduktívvá válik,

és nem csupán a cselekvéstől és a természetalapú megoldások támogatásától riasztjuk el az olvasókat, hanem a további hasonló témájú szövegek olvasásától is.

A környezeti kihívások és megoldások bemutatásához olyan kommunikációs megközelítésre van szükség, amely egyszerre emberközelí, helyi relevanciájú és megoldásfókuszú. Az újságíráshoz kapcsolódó "Humanize-Localize-Solutionize" (HLS) módszer ezt a szemléletet kínálja. Emellett a pszichológiai kutatások is hangsúlyozzák, hogy a hatékony éghajlati kommunikáció alapja a közönség mély megértése: az értékek, motivációk, hiedelmek és mentális modellek feltérképezése. A két megközelítés kiegészíti egymást, és együtt adnak átfogó iránymutatást a sikeres környezeti kommunikációhoz.

0) ISMERJÜK MEG A KÖZÖNSÉGET!

A meggyőző kommunikáció első lépése annak megértése, hogy mi motiválja a közönséget, milyen értékeket képvisel, milyen tapasztalatokkal és előzetes tudással rendelkezik. Az emberek az új információkat a már meglévő meggyőződéseiken keresztül értelmezik, ezért ugyanazt az üzenetet különböző csoportok teljesen eltérően fogadhatják.

- A közönségszegmentálás (különböző értékekkel és motivációkkal rendelkező csoportok azonosítása) segít célzott és releváns üzenetek kialakításában.

- Ha nincs lehetőség alapos feltérképezésre (pl. újságírásban), érdemes többféle érvet és nézőpontot megjeleníteni, hogy szélesebb közönséget érjünk el.
- A közönség előzetes tudásának ismerete segít tiszta, érthető nyelvezetet használni és kijavítani a gyakori tévhiteteket.

Az újságírásban nincs mindig lehetőségünk feltérképezni a közönség már meglévő tudását. Ezért érdemes azt tudni, hogy az adott médiumnak általában kik képezik a célcsoportját, és például a tudományos nyelvezetet hozzájuk igazítani. Egészen más lesz egy kifejezetten tudományos közönségnek, szakembereknek szóló folyóirathoz szükséges információ-mélység mint egy általános hírportálra szánt cikk esetében.

Ha tudjuk, hogy széles kört szeretnénk megszólítani, akkor érdemes abból a feltételezésből kiindulni, hogy az olvasók még keveset tudnak az adott témáról, és közérthető nyelvezettel, illetve akár több hivatkozással, forrással segíteni őket a tájékozódásban.

1) TEGYÜK EMBERKÖZPONTÚVÁ A TÖRTÉNETET (“HUMANIZE!”)

A HLS első lépése, hogy az üzenet középpontjába az embereket helyezzük, nem az absztrakt fogalmakat.

- Mutassunk be konkrét embereket, akik érintettek egy környezeti problémában (pl. árvizek, aszály, fajpusztulás).
- Emeljük ki a személyes élményeket, veszteségeket és megküzdést.
- Az egyéni példák és narratívák érzelmi bevonódást váltanak ki, és érthetővé teszik a nagy léptékű folyamatokat.
- A pszichológiai kutatások szerint a történetmesélés különösen hatékony: a narratívák (szereplők, konfliktus, megoldás) segítenek a közönségnek összekapcsolni a tényeket a saját tapasztalataikkal, és növelik a megértést és az elköteleződést.

2) MUTASSUK MEG

A HELYI VONATKOZÁST (“LOCALIZE!”)

Az emberek akkor érznek személyesnek egy problémát, ha látják a helyi hatásait.

- Kapcsoljuk össze az általános témát a helyi környezettel (pl. élőhelyek, vízrendszerek, időjárási minták).
- Mutassuk be a helyi közösségek szereplőit: gazdákat, kutatókat, önkormányzati dolgozókat, civil csoportokat.
- Dokumentáljuk, hogyan jelenik meg a probléma a mindennapi életben, milyen helyi következményei és társadalmi mutatói vannak.
- Ez segíti a relevancia kialakítását, és erősíti annak érzetét, hogy a probléma „közel van”, és hatással van a mindennapokra.

3) HANGSÚLYOZZUK A MEGOLDÁSOKAT, NE CSAK A PROBLÉMÁKAT ("SOLUTIONIZE!")

Mind az újságírás, mind a környezetpszichológia egyetért: a túlzottan negatív vagy kockázatközpontú kommunikáció csökkentheti a cselekvési kedvet, növelheti a reménytelenséget vagy elkerülést. A megoldásfókusz ezzel szemben:

- növeli a hatékonyságérzetet (self-efficacy),
- segít pozitív jövőképet kialakítani,
- megmutatja, hogy a cselekvés lehetséges és értelmes.

Fontos, hogy a megoldások reálisak, érthetőek és az emberek értékeihez kapcsolódók legyenek. Mutassunk be példákat, akik már tettek valamit (pl. vízmegtartási megoldások, élőhely helyreállítási projektek), és adjunk egyértelmű, gyakorlati információt arról, hogy mások hogyan követhetik őket.

4) KERETEZDÜK MEGFELELŐEN AZ ÜZENETEKET

A sikeres kommunikáció kulcsa a megfelelő keretezés: olyan szavak, narratívák és hangsúlyok használata, amelyek az adott közönség számára fontos értékeket céloznak.

Különböző csoportok különböző keretekre reagálnak (pl. gazdasági előnyök, egészségvédelem, felelősség, erkölcsi értékek).

Az üzenet és az azt keretező történet akkor válhat hírértékűvé, ha valamilyen aktuális eseményhez, döntéshez, trendváltáshoz, kezdeményezéshez, az emberekre ható jelenséghez tudjuk kapcsolni.

Az üzeneteknek egyszerre kell őszintén beszélniük a kockázatokról és utat mutatniuk a cselekvés felé. A túlzott optimizmus vagy túlzott félelem egyaránt kontra-reaktív lehet.

5) FOGLALKOZZUNK A TÉVHITEKKEL ÉS A FÉLRETÁJÉKOZTATÁSSAL

A környezeti témákat rengeteg mítosz és álhír torzítja, Fontos, hogy eloszlássuk a téves hiedelmeket. A hatékony korrekció lépései:

- Hívjuk fel a figyelmet a téves információra, jelezzük (akár többször is), hogy nem helytálló, és adjunk helyette egyszerű és emlékezetes alternatív magyarázatokat;
- Tárjuk fel a korrigált tévhit mögötti okokat és motivációkat;
- Töltsük ki a hiányzó ok-okozati láncot egy pontos, plauzibilis narratívával;
- Használjunk megelőző figyelemztetéseket a dezinformáció felismerésére.

A téves információk pusztá megcáfolása tehát ritkán elég; narratív, érthető és természetesen helytálló alternatívát kell kínálni helyettük.

Az álhírekkel és dezinformációval szembeni legjobb védelem ha megbízható szakértői forrásokra támaszkodhatunk. Érdeemes felkutatni azokat az intézményeket, civil szervezeteket, tudományos és gyakorló szakembereket, akik az adatok, "tények", állítások ellenőrzésében segítségül hívhatók. (Ennek a szakértői körnek a feltérképezésében a TeAM HUB közössége is támogatás nyújthat.)

Amennyiben ily módon ellentmondó információkhoz jutunk, az állítások és ellenvélemények, cáfolatok kiegyensúlyozott bemutatása javasolt.

6) VÁLASSZUK MEG A MEGFELELŐ HÍRVIVŐKET ÉS CSATORNÁKAT

A kommunikátor hitelessége erősen befolyásolja az üzenet elfogadását.

- A legmeggyőzőbbek a csoporton belüli hírvivők (akik a célcsoport értékeit, identitását osztják).
- Fontos az is, hogy az üzenetek ott jelenjenek meg, ahol a közönség információt szerez (pl. helyi közösségi fórumok, közösségi média, szakmai csoportok).
- Szakértők, helyi vezetők, civil szervezetek vagy akár érintettek is lehetnek hiteles szóvivők.

7) HASZNÁLJUNK VIZUÁLIS ELEMETEK ÉS MEGFELELŐ ADATKÖZLÉST

A vizuális kommunikáció (fotók, grafikonok, előtte–utána képek) érzelmileg és kognitívan is hatékony:

- Az emberközeli, illetve a helyi sajátosságokat jellemzően bemutató képek erősítik a történet valóságosságát és átélhetőségét.
- A természet hangjai, rövid képsorok segítenek érzékeltetni a biodiverzitás jelentőségét.

Az adatokkal óvatosan bánjunk: a nagy számok gyakran kevésbé hatnak, mint egyetlen konkrét példa.

A túl sok részlet rontja a hatást; érdemes az információkat maximum három szinten strukturálni, pl. alapkoncepció ismertetése, gyakorlati alkalmazás, korlátok bemutatása.

FELHASZNÁLT ÉS AJÁNLOTT IRODALOM

Agrárminisztérium:

Ökoszisztéma-alaptérkép és adatmodell kialakítása - [\[LINK\]](#)

Agrárminisztérium:

Természetalapú vízvisszatartási megoldások - [\[LINK\]](#)

Az EU természethelyreállítási rendelete - [\[LINK\]](#)

Európai Bizottság -

EU Biodiverzitás Stratégiája - [\[LINK\]](#)

Globális jelentések, kormányközi egyezmények a biodiverzitással és a klímaváltozással kapcsolatban - [\[IPBES\]](#) és [\[IPCC\]](#)

IUCN -

The global standard for Nature-based Solutions - [\[LINK\]](#)

Jogsabályi háttér:

282/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet a települési zöldinfrastruktúráról, a zöldfelületi tanúsítványról és a zöld védjegyről - [\[LINK\]](#)

Markowitz, E. M., & Guckian, M. L. (2018).

Climate change communication: Challenges, insights, and opportunities. In Psychology and climate change (pp. 35-63). Academic Press.

Miniszterelnökség: Zöld-kék

infrastruktúrát támogató intézkedések értékelése - [\[LINK\]](#)

NetworkNature -

a Horizon 2020, illetve Horizon Europe TAM projektjeit összefogó tudásmegosztó platform - [\[LINK\]](#)

Phyllis Posy: Nature-Based Solutions Education Network (NBS EduWORLD) - Design Guide for NBS 101 for Journalists - [\[LINK\]](#)

TeAM HUB -

Természet-Alapú Megoldások Magyarországi Hálózata - [\[LINK\]](#)

Természetalapú Megoldások: Lehetőség a változtatásra - esély a változásra. Információs füzet (2023) - [\[LINK\]](#)

Természetalapú megoldások a jobb alkalmazkodásért -

TeAM HUB - Természet-Alapú Megoldások Magyarországi Hálózatának jó gyakorlatokat bemutató kiadványa - [\[LINK\]](#)

Urban Nature Atlas (UNA) -

TAM jó gyakorlatok a világból - [\[LINK\]](#)

Zöldinfrastruktúra Füzetek - [\[LINK\]](#)

Zöldinfrastruktúra útmutató -

Segédlet zöldinfrastruktúra fejlesztések tervezéséhez, megvalósításához - [\[LINK\]](#)

PROJEKT PORTRÉK

TERMÉSZETALAPÚ MEGOLDÁSOK
MAGYARORSZÁGON

TeAM
Hub.

MIK AZOK A PROJEKT PORTRÉK?

A következő oldalakon már megvalósult és sikeres, természet alapú megoldásokat is alkalmazó hazai projektek rövid összefoglalóit tekintheti meg. A projekt portrék rövid, közérthető formában mutatják be, hogy milyen kihívásra nyújtottak választ az alkalmazott természet alapú megoldások, és milyen eredményekkel, tanulságokkal járt megvalósításuk. Ahol ez az adat rendelkezésünkre állt, ott a projektek finanszírozásával kapcsolatos információkat is közöljük. Minden Projekt Portré tartalmaz a további tájékozódást, utánajárást segítő linkeket. Amennyiben a projektet megvalósító szervezetekkel, szakértőkkel szeretne közvetlenül kapcsolatba lépni, a TeAM HUB készséggel áll rendelkezésre az összekötésben. Ebben az esetben kérjük forduljon hozzánk bizalommal a teamhub@burstgroup.eu elérhetőségen!

PROJEKT PORTRÉK

<u>LEFOLYÁS-LASSÍTÁS ÉS VÍZVISSZATARTÁS PÜSPÖKSZILÁGYON</u>	19
<u>VIZES ÉLŐHELYEK TERMÉSZETES VÍZHÁZTARTÁSÁNAK HELYREÁLLÍTÁSA</u>	20
<u>KLÍMAADAPTÍV GYEPGAZDÁLKODÁS VÁROSI TERÜLETEN</u>	21
<u>JAVULÓ VÁROSKLÍMA ÉS CSAPADÉK HELYBENTARTÁS ESŐKERTEK SEGÍTSÉGÉVEL</u>	22
<u>ÖKOLÓGIAI SZEMLÉLETŰ ZÖLDFELÜLET- FENNTARTÁS A PÜNKÖSDFÜRDŐ PARKBAN</u>	23
<u>ÖRÖKERDŐ GAZDÁLKODÁS A PILISI PARKERDŐBEN</u>	24
<u>BIOINTENZÍV ZÖLDSÉGTERMESZTÉS A PALLAGVÖLGYI BOKERTBEN</u>	25
<u>BIOSZFÉRA-REZERVÁTUMOK TERMÉSZETALAPÚ FEJLESZTÉSE</u>	26
<u>INNOVATÍV VÍZMEGTARTÓ MEGOLDÁSOK EGY VÍZBEN SZEGÉNY TELEPÜLÉSEN</u>	27
<u>VÍZVISSZATARTÁS KISKUNMAJSA HATÁRÁBAN</u>	28

LEFOLYÁS- LASSÍTÁS ÉS VÍZVISSZATARTÁS PÜSPÖKSZILÁGYON

Pest vármegye,
Püspökszilágy

#VÍZVISSZATARTÁS
#VÍZFOLYÁSOK REVITALIZÁCIÓJA

FOTÓ: SZIGÉTI FERENC ALBERT, FÖLDGÖMB MAGAZIN

PROBLÉMA

A dombvidéki területen található Pest vármegyei községben az elmúlt években egyre gyakoribbá váltak a jelentős káreseményeket és talajerosziónak okozó villámárvizek, ugyanakkor az aszályos időszakok negatív hatásai ellen is fel kellett lépni.

MEGOLDÁS

Püspökszilágyon kisléptékű innovatív természet alapú megoldások és hagyományosnak tekinthető beavatkozások együttesen valósultak meg a projekt keretében a vízmegtartás növelése érdekében. A lezúduló víz és hordalék visszatartására a Szilágyi-patakban négy fából készült szivárgó rönkgát épült. Ezek jótékony hatását kiegészíti az ártérben az árvíz és hordalék befogadására és tárolására épült oldaltározó, mely egyben vizes élőhelyként, illetve turisztikai, rekreációs célpontként is funkcionál.

EREDMÉNYEK, TANULSÁGOK

Az integrált szemléletű megoldás az alsó és a felső vízgyűjtő területeken is elősegítette a lefolyás-lassítást és a víz visszatartást. A klímaváltozás miatt tapasztalható rendszertelen csapadékeloszlás káros hatásai mérsékelhetővé váltak, a keletkező víztöbblet pedig eredményesen raktározható el az aszályos időkre. Mindezek mellett a rönkgátak olcsó, de hatékony megoldásnak bizonyultak, így más hasonló domborzati adottságokkal rendelkező helyszínen is alkalmazhatóak.

Megvalósítás időszaka: 2017–2021

Megvalósító szervezet: Püspökszilágy Önkormányzata

Projekt partnerek: Belügyminisztérium Önkormányzati Koordinációs Irodája, Klímabarát Települések Szövetsége, Országos Vízügyi Főigazgatóság, WWF Magyarország Alapítvány, Pannon Pro Innovációs Szolgáltató Kft., Magyar Mérnöki Kamara

Finanszírozás forrása: EU Life program és nemzeti társfinanszírozás

Beruházási költség: 42.700.000 HUF

Fenntartási költség: 0,7–2 millió HUF évente

További információk:

LIFE-MICACC projekt [honlapja](#)

Network Nature [esettanulmány](#)

TEAM
HUB

VIZES ÉLŐHELYEK TERMÉSZETES VÍZHÁZ- TARTÁSÁNAK HELYREÁLLÍTÁSA

Békés vármegye,
Körös-Maros Nemzeti Park

#VÍZVISSZATARTÁS
#VÍZFOLYÁSOK REVITALIZÁCIÓJA
#ÉLŐHELY-REHABILITÁCIÓ
#ALKALMAZKODÓ MEZŐGAZDASÁG

FOTÓ: PÁLVÖLGYI KRISZTINA, TURISTA MAGAZIN

PROBLÉMA

A Sebes-Körös Sárrétje egykor mocsárvilág volt, amit a XIX. században érintettek a lecsapolási munkák, így a vízi és vízhez kötött élőhelyek területe jelentősen lecsökkent, valamint a természetes élőhelyek fenntartható kezelése sem volt megoldott.

MEGOLDÁS

A nemzetközi jelentőségű vizes élőhelyek természetes vízháztartásának helyreállítása érdekében a már használaton kívüli vízvezető árkok és csatornák megszüntetésre kerültek és új műtárgyak épültek, melyek megteremtik a szabályozott vízviasszatartás lehetőségét. A projekt részeként a természetes élőhelyek fenntartható kezelését legeltetéssel biztosították, ennek érdekében fejlesztették a magyar szürkemarha tartásának infrastrukturális hátterét.

EREDMÉNYEK, TANULSÁGOK

A projekt révén javult több élőhelytípus állapota, tíz fokozottan védett madárfaj és számos közösségi jelentőségű faj helyzete, valamint a mozaikos legeltetés feltételei is pozitívan változtak, ami a gyepterületek állapotának javulását eredményezte. Az alkalmazott természetalapú megoldások a vízmegtartást és a fenntartható élőhelykezelést is javították a Nemzeti Park törzsterületén, mely annak turisztikai vonzerejét is növeli.

Megvalósítás időszaka: 2016–2020

Megvalósító szervezet: Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság

Projekt partnerek: -

Finanszírozás forrása: Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program

Beruházási költség: 213.615.000 HUF

Fenntartási költség: 1.324.600 HUF évente

További információk:

Körös-Maros Nemzeti Park [honlapja](#)

TEAM
HUB

KLÍMAADAPTÍV GYEPGAZDÁLKODÁS VÁROSI TERÜLETEN

Veszprém vármegye,
Veszprém

#ZÖLDFELÜLETEK NÖVELÉSE
#BIODIVERZITÁS NÖVELÉSE

FOTÓ: VESZPRÉM VÁROSFELJESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS KFT.

PROBLÉMA

Egy intenzíven használt, pár fűfaj keverékéből megalkotott pázsit már évtizedekkel ezelőtt is csak rendszeres kaszálás, öntözés, tápanyagutánpótlás, növényvédelem és talajgondozás mellett tudott fennmaradni a hazai éghajlaton, pláne manapság, a hőhullámok és aszályok által sújtott valóságban. Az meg önmagában abszurd, hogy óceáni éghajlatra „gyártott” magokat vásárolunk Magyarországon.

MEGOLDÁS

Veszprém – Magyarországon talán úttörőként – 2015 óta foglalkozik klímaadaptív városi gyepgazdálkodással, elsősorban a lakótelepi részeken, ahol nagyon sok kevésbé használt zöldfelület található. Ezekben a helyszíneken pontos tájékoztatás és a szegélyek rendszeres kaszálása mellett találhatóak azok a vadvirágos rétek, amelyek fenntartása természetvédelmi szempontok szerinti kaszálási rendben történik, ahol őshonos magok felülvetésével gazdagítják a flórát, és amelyek fenntartása – nem mellesleg – mintegy 20%-kal olcsóbb is a hagyományos módszernél.

EREDMÉNYEK, TANULSÁGOK

Mindez persze nemcsak a biológiai sokszínűségről és a beporzók segítéséről szól, hanem a klímaadaptációról is. A gyepfelület ugyan jobban felmelegszik nappal, mint egy fás terület, de éjjel, mivel a felszín kisugárzását semmi nem akadályozza, gyorsabban le is hűl, így ezek a területek jelentősen hozzájárulnak a városi levegő hűtéséhez, csökkentve ezzel a városi hőszigetelést.

Megvalósítás időszaka: 2015 óta

Megvalósító szervezet: Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata

Projekt partnerek: -

Finanszírozás forrása: saját forrás

Beruházási költség: 7 millió HUF

Fenntartási költség: kb. 1 millió HUF évente

További információk:

A Veszpermi Közüzemi Szolgáltató Zrt. által készített klímaadaptív városi gyepgazdálkodásról szóló [kiadvány](#).

TEAM
HUB

JAVULÓ VÁROSKLÍMA ÉS CSAPADÉK HELYBENTARTÁS ESŐKERTEK SEGÍTSÉGÉVEL

Budapest, 18. kerület

#BIODIVERZITÁS NÖVELÉSE

#VÍZVISSZATARTÁS

#SZEMLÉLETFORMÁLÁS

FOTÓ: BP18.HU.

PROBLÉMA

A kerület alapvetően kertvárosias jellegű, sok zöld felülettel, illetve sűrűbben lakott területekkel. A levegőminőséget számos jelentős főút autóforgalma és a nemzetközi repülőtér negatívan befolyásolják. Emellett a városklímát javító csapadékvíz helyben tartását a lokális általaj viszonyok és a túlzott burkolás, helytelen vízelvezetési gyakorlat gátolják.

MEGOLDÁS

A fenti problémák együttes, komplex kezelését 25 közterületi, illetve 25 magán/intézményi területen létesült esőkert szolgálja. E természetalapú megoldások javítják a városklímát, helyben tartják a csapadékvizeket és javítják a levegőminőséget. A projektből megvalósuló demonstrációs esőkertek a problémák kezelésén túl megfelelő kommunikációval megtámogatva a szélesebb körű tapasztalatszerzést és az újszerű megoldások lakossági elfogadását célozták.

EREDMÉNYEK, TANULSÁGOK

A megvalósult természetalapú megoldások hatását a helyi élő laboratóriumi módszerrel és alacsony költségű szenzorok segítségével mérik a lakosság és az érintettek bevonásával. A projekt eredményeinek összegzése, elemzése, a konklúziók levonása folyamatban van. Már jelenleg is tapasztalható, hogy az aktív kommunikációnak és érintetti bevonásnak köszönhetően a lakosság a kezdeti idegenkedést követően pozitívan fogadja a megvalósult beavatkozásokat.

Megvalósítás időszaka: 2023–2025

Megvalósító szervezet:

Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre Önkormányzata

Projekt partnerek: BURST Nonprofit Kft.

Finanszírozás forrása: Horizont 2020 program

Beruházási költség: 27 millió HUF

Fenntartási költség: -

További információk:

Az UPSURGE projekt [honlapja](#)

A kerületi honlap projekttel kapcsolatos [beszámoló](#)

TEAM
HUB

ÖKOLÓGIAI SZEMLÉLETŰ ZÖLDFELÜLET- FENNTARTÁS A PÜNKÖSDFÜRDŐ PARKBAN

Budapest, 3. kerület

#BIODIVERZITÁS NÖVELÉSE
#ZÖLDFELÜLETEK NÖVELÉSE
#SZEMLÉLETFORMÁLÁS

FOTÓ: SZIGETI FERENC ALBERT

PROBLÉMA

Egy intenzíven használt, pár fűfaj keverékéből megalkotott pázsit csak rendszeres kaszálás, öntözés, tápanyag utánpótlás, növényvédelem és talajgondozás mellett tud fennmaradni a változó hazai éghajlaton, miközben egy közpark sok ember számára ablak a természetre, így környezeti nevelési szempontból is fontos szerepet tölt be.

MEGOLDÁS

A biológiai sokféleséget, a klímaadaptációt és a környezeti nevelést egyaránt támogató, Magyarországon mérföldkőnek számító, de számos nemzetközi elismerésben is részesült PüNKÖSDFÜRDŐ Park tájépítészeti üzenete és célja, hogy a hagyományos agrár tájhasználatot becsempéssze a városi környezetbe és megmutassa annak értékeit. Összességében egy sor zöldfelületi innovációt felmutató, teljesen új típusú közpark született meg mintegy 6 hektáron. A parkban a mozaikos tájszerkezetet utánozva egymás mellett található a magas színvonalú rekreációs területek, valamint az élő ággyások, vadvirágos vetések, a cserjés, az esőkert és a gyümölcsös, miközben a lehullott ágak holtfasövényként támogatják a biológiai sokszínűséget, és közösségi komposztáló is helyett kapott a parkban.

EREDMÉNYEK, TANULSÁGOK

A park mind szakmai körökben, mind a közvélemény szemében bizonyított: attól szép, hogy kócos és természetes. Eszköze a környezeti nevelésnek, de nem csak az emberek számára készült. Az ökológiai szemléletű fenntartás nemcsak a biológiai sokféleséget támogatja, de ellenállóbbá teszi a park növényeit is az éghajlatváltozás negatív hatásaival szemben.

Megvalósítás időszaka: 2021-2022

Megvalósító szervezet: Budapest Főváros Önkormányzata

Projekt partnerek: BKM Nonprofit Zrt. Főkert Tervezési Osztály, Kobold 2003 Kft., Vackorkert Kft.

Finanszírozás forrása: saját forrás

Beruházási költség: 1,1 milliárd HUF

Fenntartási költség: -

További információk:

Információk a Főváros [honlapján](#)

[Esettanulmány a Network Nature honlapján](#)

TEAM
HUB

ÖRÖKERDŐ GAZDÁLKODÁS A PILISI PARKERDŐBEN

Pest vármegye,
Eltérő helyszíneken

#ERDŐGAZDÁLKODÁS
#BIODIVERZITÁS NÖVELÉSE

FOTÓ: SZIGETI FERENC ALBERT

PROBLÉMA

A globális éghajlatváltozás negatív hatásait erdőink is megsínylik. A fokozódó aszályos időszakok és az intenzívebbé váló csapadékesemények hatására is csökkenő beszivárgás legyengítik a szárazságot kevésbé toleráló fákat, amelyek így már nem tudnak védekezni a kártevők támadásai ellen. Az örökerdő-gazdálkodásra való átállást tehát a globális éghajlatváltozás is sürgeti.

MEGOLDÁS

A folyamatos erdőborítás melletti erdőgazdálkodás (az ún. örökerdő-gazdálkodás) a természetes erdődinamikai folyamatokat utánozza. A végső cél az, hogy egy hektáronként kb. 40, maximum 60 db, kiváló tulajdonságokkal rendelkező, ún. javafából álló hálózat jöjjön létre, a köztes állomány szerepe pedig alapvetően a biológiai sokféleséghez kapcsolódik. Ez fokozatosan, hét éves ciklusokban történő szálalás eredményeképpen jön létre.

EREDMÉNYEK, TANULSÁGOK

A jellemzően 100–200 négyzetméteres, ún. lékekben történő fakitermelés mellett megmaradnak az erdő alapvető ökoszisztéma-szolgáltatásai. Az „örökerdő” elegyes, van második lombkoronaszint, s vannak fekvő és álló holtfák, továbbá vastagabb és vékonyabb egyedek váltják egymást az erdőben. Miközben az „örökerdő” jobban bírja az erős szélviharok nyomását, a koronára rakódó hó, zúzmara, esetleg jég terheit, illetve nehezebben dől ki vagy törik, az örökerdő-gazdálkodás nem feltétlenül drágább, azaz gazdasági értelemben nem „rosszabb”, mint a vágásos üzemmód, bár a két üzemmód gazdasági összehasonlítása rendkívül komplex feladat.

Megvalósítás időszaka: Folyamatos

Megvalósító szervezet: Pilisi Parkerdő Zrt.

Projekt partnerek: -

Finanszírozás forrása: -

Beruházási költség: -

Fenntartási költség: -

További információk:

Információk a Pilisi Parkerdő [honlapján](#)

A [Turista Magazin](#) [cikke](#) az örökerdő-gazdálkodásról

TEAM
HUB

BIOINTENZÍV ZÖLDSÉGTERMESZTÉS A PALLAGVÖLGYI BIOKERTBEN

Pest vármegye,
Kóspallag

#ZÖLDFELÜLETEK NÖVELÉSE
#BIODIVERZITÁS NÖVELÉSE
#TALAJMINŐSÉG JAVÍTÁSA
#ALKALMAZKODÓ MEZŐGAZDASÁG

FOTÓ: PALLAGVÖLGYI BIOKERT

PROBLÉMA

A talaj eróziója és minőségének romlása globális léptékben is drámai, ráadásul miközben egyre több embert kellene élelemmel ellátni, az előrejelzések szerint az aszályok, a forróság és a vízhiány az évszázad végére a termőterületek harmadán lehetetleníti el a termelést globálisan, továbbá a talajnedvesség az európai mezőgazdasági területek közel felén csökkent lényeges mértékben az elmúlt évtizedekben.

MEGOLDÁS

Maga a Természetvédelmi Világszövetség is úgy fogalmaz, hogy a mezőgazdaság a legfontosabb kérdés és egyben lehetőség a természetalapú megoldások terén. A jelenleg 5500 négyzetméteren, közösség által támogatott mezőgazdasági értékesítés (ún. dobozos rendszer) keretében működő Pallagvölgyi Biokert Kóspallag határában található. A gazdaság helyi léptékben ad hatékony választ a fenti kihívásokra, úgy, hogy közben egyik legfontosabb küldetése a vidéki megélhetés népszerűsítése. Bár nem minősített ökológiai gazdaság, annak feltételeit teljes mértékben teljesíti.

EREDMÉNYEK, TANULSÁGOK

A természetalapú megoldások definíciója értelmében a talaj biológiai sokszínűségének helyreállítása, annak szervesanyag-utánpótlása kiemelten fontos feladat. Köszönhetően az olyan kezdeményezéseknek, mint amilyen a Pallagvölgyi Biokert, ma már tudjuk, hogy néhány év alatt hatékonyan lehet növelni a termőföld mennyiségét és annak humusztartalmát, akár nagyüzemi keretek között is, ráadásul úgy, hogy közben kevesebb kemikáliát és gépi munkát használunk, ugyanakkor a termésátlagok sem feltétlenül romlanak.

Megvalósítás időszaka: 2021 óta folyamatosan

Megvalósító szervezet: Pallagvölgyi Biokert

Projekt partnerek: Kóspallag Önkormányzata

Finanszírozás forrása: saját forrás és állami forrás

Beruházási költség: kb. 10–15 millió HUF

Fenntartási költség: 38 millió HUF 2025-ben (munkabérekkel)

További információk:

A Pallagvölgyi Biokert [honlapja](#)

Esettenulmány a Network Nature [honlapján](#)

TEAM
HUB

BIOSZFÉRA- REZERVÁTUMOK TERMÉSZETALAPÚ FEJLESZTÉSE

Pilisi bioszféra-rezervátum,
Fertő-tavi bioszféra-
rezervátum, Poľana
bioszféra-rezervátum (SK)

#BIODIVERZITÁS NÖVELÉSE
#ÉLŐHELY-REHABILITÁCIÓ
#SZEMLÉLETFORMÁLÁS

FOTÓ: PFISZTERER ZSÓFIA

PROBLÉMA

A magyar-szlovák határmenti bioszféra rezervátumok különleges természeti adottságokkal bírnak, ugyanakkor számos problémával is szembesülnek: a klímaváltozás negatív hatásai, az inváziós fajok térnyerése, a nem fenntartható tájhasználat, a helyi érintettek alacsony szintű környezettudatossága és elkötelezettsége miatt új és gyakran váratlan kihívásokkal kell megküzdeniük a biodiverzitás védelme, a közösségek ellenálló képességének erősítése érdekében.

MEGOLDÁS

A projekt célja a magyar-szlovák határtérségben működő bioszféra-rezervátumok szerepének erősítése a biodiverzitás fejlesztésében. A pilot projektek keretében az élőhelyek (erdők, láprétek, vizes élőhelyek) rekonstrukciójára, az inváziós fajok visszaszorítására kerül sor a védett és kritikusan veszélyeztetett őshonos növény- és állatfajok (vadmacska, hüllők és kételtűek, hegyi tarsóka, mocsári kockásliliom, jégkorszaki reliktumfajok) védelme érdekében. A természetes és természetközeli ökoszisztémák helyreállítása, a környezetkímélő tájhasználat, a helyi közösségek aktív bevonása és edukációja, valamint a stratégiai gondolkodásmód segíti az élővilág és a természeti erőforrások hosszú távú fennmaradását.

EREDMÉNYEK, TANULSÁGOK

A projektben résztvevő bioszféra-rezervátumok „élő laboratóriumként” szolgálnak a biodiverzitás megőrzését és a természeti erőforrások fenntartható használatát biztosító beavatkozások kipróbálásában és tökéletesítésében, széles körű határon átnyúló tudás- és tapasztalatcserére alapozva tevékenységeiket. Azáltal, hogy megőrzik a létfontosságú ökoszisztémákat, emellett elősegítik a közösségi részvételt és párbeszédre adnak teret, a bioszféra-rezervátumok helyi megoldásokat kínálnak a globális kihívásokra.

Megvalósítás időszaka: 2024–2026

Megvalósító szervezet: Pilisborosjenő Község Önkormányzata

Projekt partnerek: Pilisi Parkerdő Zrt., Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság;
Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság; Náš región – Podpoľanie, Vígľaš Község
Önkormányzata; BURST Nonprofit Kft.

Finanszírozás forrása: INTERREG VI-A MAGYARORSZÁG–SZLOVÁKIA Program

Beruházási költség: 388 millió HUF

Fenntartási költség: -

További információk:

A projekt hivatalos [honlapja](#)

Pilisborosjenő Önkormányzatának [honlapja](#)

BURST [összefoglaló](#)

TEAM
HUB

INNOVATÍV VÍZMEGTARTÓ MEGOLDÁSOK EGY VÍZBEN SZEGÉNY TELEPÜLÉSEN

Ruzsa,
Csongrád-Csanád
vármegye

#BIODIVERZITÁS NÖVELESE
#ÉLŐHELY-REHABILITÁCIÓ
#VÍZVISSZATARTÁS

FOTÓ: NETWORK NATURE HONLAPJA

PROBLÉMA

A kevés csapadék és a magas nyári középhőmérséklet miatt Ruzsát gyakran sújtja aszály, melynek gyakorisága és mértéke egyre nő. Tulajdonképpen egy felsivatagos területen fekszik, ahol a talajvízszint folyamatosan süllyed, a belvízelvezető csatornák az év nagy részében szárazak. Mindezek hatására az egykori vizes élőhelyek is jelentős mértékben degradálódtak.

MEGOLDÁS

Ruzsán az éghajlatváltozásból fakadó sérülékenység csökkentése volt a cél a belvíz és a településen keletkező különböző hulladékvizek visszatartásával, melyek eddig elvezetésre kerültek a lecsapoló- és belvízelvezető csatornarendszeren keresztül. A fentiek érdekében két tavat alakítottak ki Ruzsán: egy belterületi dekantvíz-tavat, amelynek rekreációs funkciókat is terveztek, és egy külterületi szennyvíztisztító tavat. A projekt másodlagos célja vizes élőhelyek létrehozása volt eme vízvisszatartó beavatkozások, valamint a helyi csatornán épült két vízvisszatartó műtárgy segítségével. A jelenlegi és az ideiglenes vízelzáró műtárgyakkal kialakított három csatornaszakasz lehetővé teszi a nagyon ritkán megjelenő belvíz megtartását és beszivárogtatását a talajvíz-tartalékok visszatöltéséhez.

EREDMÉNYEK, TANULSÁGOK

A ruzsai tapasztalatokra építve fontos annak a felismerése, hogy a rendkívül vízhiányos régióknak érdemes megfontolni a szürkevíz visszatartását, mint helyi megoldást, erőforrás-felhasználást. A ruzsai beavatkozások másik lényeges eleme a természetes vízmegtartás önkormányzati tulajdonú csatornáknál. A helyi önkormányzat és a földhasználók által közösen működtetett természetes vízmegtartó intézkedések jó gyakorlatul szolgálnak a mintegy 50 000 km hosszú magyarországi csatornahálózat esetében további alkalmazásra.

Megvalósítás időszaka: 2017–2021

Megvalósító szervezet: Ruzsa Község Önkormányzata

Projekt partnerek: Belügyminisztérium Önkormányzati Koordinációs Irodája, Klímabarát Települések Szövetsége, Országos Vízügyi Főigazgatóság, WWF Magyarország Alapítvány, Pannon Pro Innovációs Szolgáltató Kft.

Finanszírozás forrása: EU LIFE program és nemzeti társfinanszírozás

Beruházási költség: 32.338.156 HUF

Fenntartási költség: 0,5 millió HUF évente

További információk:

A projektet [bemutató videó](#)

LIFE-MICACC projekt [honlapja](#)

Network Nature [esettanulmány](#).

TEAM
HUB

VÍZVISSZATARTÁS KISKUNMAJSA HATÁRÁBAN

Kiskunmajsa,
Bács-Kiskun vármegye

#BIODIVERZITÁS NÖVELÉSE
#ÉLŐHELY-REHABILITÁCIÓ
#VÍZVISSZATARTÁS

FOTÓ: NAGYPÁTI OSZKÁR

PROBLÉMA

A település a Homokhátságon található, ezért a klímaváltozás okozta negatív hatások közismerten nagy mértékben érintik. A talajvízszint folyamatosan süllyed, az aszály és az egyenlőtlen csapadékeloszlás párhuzamosan termeli a helyi problémákat.

MEGOLDÁS

A helyi önkéntesek által is megfogalmazott cél egyértelmű volt: vissza kell tartani a közeli gyógyfürdőből származó termálvizet a térségben, hogy az új életet leheljen a kiszáradt tájba, ahelyett hogy céltalan folya el a csatornákba. Ennek elérése érdekében a helyi egyik földutat mesterséges gáttá alakították, majd a vízügyi igazgatóság engedélyével és segítségével több csatornaszakaszt is lezártak, az elhasználódott és hiányzó zsilipdeszkákat pótolták. Mindezen megoldások révén a Marisi-csatorna Kiskunmajsa felé eső részén két árasztási területet alakítottak ki.

EREDMÉNYEK, TANULSÁGOK

A civil és önkéntes közös munka egyértelműen sikeresnek mondható: a lefolyás lassulása és a víz tájban történő elraktározása révén a vízhez köződő védett fajok megjelentek a területen, ami értelemszerűen a biodiverzitás növekedését jelenti, valamint az ökoszisztéma-szolgáltatások megjelenését (hűtés, párologtatás). A lakosság rekreációs helyszínként is élvezi a területet, továbbá a beavatkozás eredményeként nagyjából 2 km-es körzetben átlagosan 50-60 cm-rel emelkedett a talajvízszint.

Megvalósítás időszaka: 2017-2021

Megvalósító szervezet: Marispusztai Önkéntes Vízőrzők és Élhető Kiskunmajsa Egyesület

Projekt partnerek: Országos Vízügyi Főigazgatóság, ATIVIZIG

Finanszírozás forrása: Lakossági adakozás, Maris Trail futóverseny bevétele

Beruházási költség: 552 ezer HUF

Fenntartási költség: 50 ezer HUF évente

További információk:

A víz visszatér - Kiskunmajsa, Marispuszta ([videó](#)),

Agroinform.hu [cikke](#)

TEAM
HUB

TEAM HUB.

Természet-Alapú Megoldások Magyarországi Hálózata

teamhub@burstgroup.eu

<http://www.facebook.com/TEAM.HUB.BURST>

<http://networknature.eu/team-hub>

A TeAM HUB koordinátora:

www.burstgroup.eu